

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2198

Vragen van het lid **Mei Li Vos** (PvdA) aan de Minister-President, Minister van Algemene Zaken, over *de Aanbesteding Fotografie in relatie tot de naleving van het clusterverbod* (ingezonden 22 februari 2017).

Antwoord van Minister-President **Rutte** (Algemene Zaken) (ontvangen 27 juni 2017).

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de Aanbesteding Fotografie van uw ministerie?¹

Antwoord 1

Ja

Vraag 2–7 en 12

Is het waar dat uw ministerie de afgelopen jaren gewerkt heeft met ongeveer dertig zelfstandige freelancers?

Is het waar dat deze freelancers mee konden dingen naar opdrachten van alle ministeries?

Is het waar dat er nu gekozen wordt voor één bureau, dat het werk namens de ministeries en de overheidsdiensten (waaronder de Waterschappen, DUO en de Belastingdienst) zou moeten verdelen?

Zal het werk daardoor vanaf nu bij twee of drie grote bureaus terecht komen?

Is het waar dat hierdoor de kleinere ondernemers buitenspel komen te staan, dan wel dat zij een vergoeding moeten betalen voor herverdeeld werk, en dus een lagere vergoeding zullen krijgen?

Hoe verhoudt dit zich tot het uitgangspunt dat MKB'ers en ZZP'ers een eerlijke kans moeten krijgen om overheidsopdrachten binnen te halen?

Kunt u uw clusteractie zo spoedig mogelijk terugdraaien, en op deze manier een positief signaal afgeven aan ZZP'ers en MKB'ers in Nederland?

Antwoord 2–7 en 12

In 2014 zijn er na een Europese aanbesteding voor een periode van vier jaar door het Ministerie van Algemene Zaken zelf vijfendertig fotografen gecontracteerd. Deze fotografen worden ingeschakeld voor foto-opdrachten voor een groot aantal onderdelen van de rijksoverheid. De deelnemende onderdelen van de rijksoverheid kiezen voor de uitvoering van foto-

¹ <http://www.stibbeblog.nl/all-blog-posts/public-law/aanbestedingsrecht-recente-uitspraken-en-adviezen-over-het-clusterverbod>

opdrachten – al dan niet met ondersteuning van het Beeldcentrum rijksoverheid – zelf één van de gecontracteerde fotografen.

De huidige overeenkomsten met fotografen lopen af per 1 januari 2018. Ter vervanging van deze overeenkomsten is een nieuwe Europese aanbesteding fotografie in voorbereiding. De nieuwe aanbesteding verschilt qua proces op een aantal punten van de vorige aanbesteding. Zo viel het product fotografie in 2014 nog onder een verlicht aanbestedingsregime (een zogeheten 2B-dienst), waardoor het mogelijk was om direct een beperkt aantal zelfstandige fotografen uit te nodigen tot het indienen van een offerte. Onder de herziene Aanbestedingswet 2012 (geldig vanaf 1 juli 2016) is het verlichte aanbestedingsregime vervallen, en dient het product fotografie volledig Europees te worden aanbesteed. Dit betekent onder andere dat de opdracht openbaar wordt gepubliceerd, en dat alle geïnteresseerde partijen op de aanbesteding kunnen inschrijven. Het is dus niet langer mogelijk om direct een beperkt aantal fotografen uit te nodigen voor het indienen van een offerte. Om deze en een aantal bedrijfsvoeringsmotieven op het gebied van kwaliteit en efficiëntie, was het oorspronkelijk de bedoeling om één fotobureau te contracteren dat een pool van 40 fotografen moest samenstellen en beheren. Het fotobureau zou ook het matchen van een foto-opdracht van een ministerie aan een geschikte en beschikbare fotograaf uit de pool op zich nemen. Naar aanleiding van deze Kamervragen en motie 32 440, nr. 100 van 23 februari 2017 van de leden Mei Li Vos en Agnes Mulder is deze keuze heroverwogen.

De voor 2018 nieuw aan te besteden overeenkomsten voor fotografie zullen qua werkwijze en (financiële) voorwaarden vergelijkbaar zijn met de huidige situatie, met dien verstande dat het de bedoeling is dat het Ministerie van Algemene Zaken 40 in plaats van het huidige aantal van 35 fotografen zal contracteren. Ook de werkwijze dat de aan de aanbesteding deelnemende onderdelen van de rijksoverheid zelf één van de gecontracteerde fotografen kiezen zal niet wijzigen. Er is dus geen sprake van de situatie dat vanaf 2018 alle foto-opdrachten bij één of een klein aantal grote bureaus terecht zal komen, en het risico dat hierdoor kleine ondernemers buitenspel komen te staan en/of een lagere vergoeding zullen krijgen. Overigens zijn alle in 2014 gecontracteerde fotografen MKB en/of ZZP'er. De verwachting is dat dit onder de nieuwe aanbesteding voor 2018 niet anders zal zijn.

Met bovenstaande insteek voor de aanbesteding fotografie meen ik tevens invulling te geven aan motie 32 440, nr. 100 van 23 februari 2017 van de leden Mei Li Vos en Agnes Mulder.

Vraag 8–10

Hoe verhoudt dit zich tot het clusterverbod van art. 1.5 van de Aanbestedingswet, dat zegt dat er niet onnodig geclusterd mag worden?

Is clusteren hier wel echt nodig, nu het tot nu nooit nodig bleek te zijn?

Hoe heeft u uw clusteractie gemotiveerd, zoals verplicht is gesteld in art. 1.5 van de Aanbestedingswet?

Antwoord 8–10

Ik ben van mening dat er bij de voorgenomen aanbesteding fotografie geen sprake is van het onnodig samenvoegen van opdrachten. De motivatie voor het samenvoegen van foto-opdrachten bestaat uit de volgende elementen: Er is onder zowel de huidige overeenkomsten fotografie als onder de nog te publiceren aanbesteding fotografie sprake van het samenvoegen van gelijksoortige opdrachten van verschillende onderdelen van de rijksoverheid omdat er gelijksoortige fotografiebehoeften zijn geconstateerd. Deze samenvoeging past binnen het rijksbrede categoriemanagement in het kader waarvan elk ministerie voor een of meer categorieën goederen en diensten die meerdere ministeries regelmatig gebruiken, de inkoop doet namens de andere ministeries. Het Ministerie van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor de categorie communicatie, waar fotografie onder valt.

Het samenvoegen van de opdrachten van verschillende onderdelen van de rijksoverheid in één opdracht beperkt de aanbestedingslasten en offerte-inspanning van de markt. Het afzien van samenvoeging zou betekenen dat er meerdere «losse» aanbestedingen moeten worden gehouden door de diverse onderdelen van de rijksoverheid voor in essentie dezelfde opdracht. De aanzienlijke (administratieve) lasten die het doorlopen van een aanbestedingsprocedure met zich brengt voor de markt en de rijksoverheid maakt dit

scenario onaantrekkelijk. Daarnaast betekent het houden van meerdere aanbestedingen dat er per aanbesteding een veel kleiner aantal fotografen zal worden gecontracteerd dan de nu beoogde pool van 40 fotografen. Omdat bij iedere aanbesteding alle geïnteresseerde partijen kunnen inschrijven op in essentie eenzelfde type fotografie-opdracht, bestaat daarbij ook de kans dat in iedere aanbesteding steeds dezelfde beperkte groep fotografen zal worden gecontracteerd.

Het samenvoegen van de opdrachten van verschillende onderdelen van de rijksoverheid leidt tot een besparing op aanbestedings- en apparaatskosten en verbetert de regie op de kwaliteit van de fotografie bij de rijksoverheid. Door niet één of meerdere grote bureaus te contracteren, maar veertig fotografen wordt beoogd om ook individuele fotografen de kans te geven in te schrijven op de aanbesteding, en wordt rekening gehouden met de structuur van de fotografiebranche met veel ZZP'ers.

Vraag 11

Kunt u aangeven hoe uw clusteractie zich verhoudt tot jurisprudentie van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden en uitspraken van de Commissie van Aanbestedingsexperts?²

Antwoord 11

De aangehaalde jurisprudentie en uitspraken van de Commissie van aanbestedingsexperts betreffen individuele gevallen waarin de samenvoeging van (ongelijksoortige) opdrachten en motivatie hiervoor ter discussie werd gesteld. Ik ben van mening dat bij de nog te publiceren aanbesteding fotografie geen sprake is van het onnodig samenvoegen van opdrachten.

---

² <http://www.stibbeblog.nl/all-blog-posts/public-law/aanbestedingsrecht-recente-uitspraken-en-adviezen-over-het-clusterverbod>